

Nordiska fornlemningar 08

Gamla mynt funna i Skåne

Återutgivning av text från 1819

En gratis e-bok från
e-boksforlaget.se

Nordiska fornlemningar 8
– VIII. Gamla mynt,
funna i Skåne år 1816
– Återutgivning av text från 1819

av Johan Gustaf Liljegren
och Carl Georg Brunius

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-279-4

Copyright © 2017 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du läsa om fyndet av en stor silverskatt i Skåne år 1816.

En bonde hittade en nergrävd skatt mitt ute på en åker.

I en tidigare e-bok har vi publicerat beskrivningen av fyndets många smycken och silvertenar. Här får du läsa om de silvermynt som fanns i skatten.

De flesta mynten kom från Europa och var från 900-talet.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1819 i tidskriften "Nordiska fornlemningar. I-II Häftet" med rubriken "VIII. Gamla Mynt, funna i Skåne år 1816". Författare till texten är Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksbiblioteket i januari 2017.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

VIII. Gamla Mynt, funna i Skåne år 1816

Den här texten publicerades ursprungligen år 1819 i tidskriften "Nordiska fornlemningar. I-II Häftet" med rubriken "VIII. Gamla Mynt, funna i Skåne år 1816". Författare till texten är Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

I bland de förut, vid VII, nämnde Silfversaker, voro äfven en mängd gamla mynt af godt silfv. näml.

1.a OTTO IMPERATOR omkring ett kors med en punct i hvarje korssets vinkel

b. COLONIA under ett öfverstrukit S, som, enligt Schultz, skall betyda *Sancta*.

2. 3. 4. Likaledes Cöllniska mynt.

5 a) O T T O i vinklarne af ett kors: omskriften är bortnött, utom REX, som dock är dunkelt.

b) (I präglingen något skadad) En Kyrkobyggnad och ett Andreas kors (x). Omskriften mycket afnött.

Vid hemmanet Näs i Åkers socken i Roslagen har man år 1704

funnit en stor silfverskatt, hvaris bland voro, jemte många andra, i synnerhet Engelska, äfven alla de här — utom n. 8 — anförda mynt. Det som liknar vårt här ifrågavarande, synes, enligt afritningen uti Peringsk. Saml. på Kongl. Bibl., hafva på frånsidan (A?) MEN.

Till prägling och bilder liknar det Kejsar Ottos mynt (*Grosch., Cab. 1. Suppl. T. II. n. 17. 19.*) med namnet ODDO (stältdt på samma sätt som OTTO här) och omskriften DII GRATIA REX; men frånsidan, som liknar vår 5. b., har tydelig omskrift: ATEAHLHT, d. ä. *Adelheit*.

Höra sådana mynt, hvarpå Otto kallas *Rex*.; till Kejsar Otto I, så måste de vara slagne, medan han ännu var Konung i Tyskland, och således före år 962, då han lät kröna sig till Kejsare; eller ock lära de tillhöra Kejs. Otto II. Tyska Numismatici lemna detta oafgjordt. Äfven gäller det samma om mynt med namnet *Adelheit*, heldst *Adelheid* var, som bekant är, K. Otto I:s gemål och förde, efter denna Kejsares död, förmyndare-regeringen för K. Otto II.

6. a) HENRIC DVX omkring ett kors med en punct i hvardera vinkeln.

b) REGIN? (NEOV ?) CIVIT-S omkring en Kyrkoresning, hvarunder W (*som kan betyda Wigant, Wicco eller Wichart. Gr. Cab. 11. fach. s. 579.*)

Det tyckes vara ett af Bajerska Hertigarnes i Regensburg slagna mynt; men ovisst, om det tillhör Hert. Henrik I Rixosus eller Henr. II Hezilo. De föregående mynt äro dock Tyska och från 10de århundradet. Andra från samma tidevarrf hafva äfven funnits i Sverge. (*Brenner i monathl. Unterr. Oct. 1698.*)

7. är mycket tunnt, men har en mycket uppstående kant, så att det der liknar en tjock penning.

8. 9. 10. äro tunna, dock med temligen tydlig prägel.

Af 9. gåfvos många olika präglar med 4 à 8 puncter i vinklarne

samt mer och minre prydliga kors.

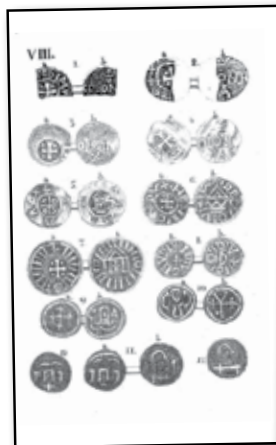
11. 12. 13. halfbracteater, präglade å båda sidor, likasom tvänna gånger, hvarigenom båda präglarne sällan äro tydliga. Några visa mera tydlig framsida, andra frånsidan tydligare; allestädes märkes dock ett intryck efter präglingen å andra sidan, som här är utmärkt med starkare svart. 9—13 funnos i betydlig mängd.

Ibland dessa mynt voro äfven större och minre stycken af Cufiska, men intet enda helt.

Gamla mynt, funna i Skåne år 1816.

VIII Gamla Mynt,
 som i Bilden se sigt.

Vilket de äro, vil VIII, såsom följande, se,
 som äro de äldsta guldmynten af goda silfver, vilka,
 i de äro ännu ännu i bruk, och äro
 äro i bruk ännu ännu.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

Vil äro de äldsta, vil VIII, såsom följande, se,
 som äro de äldsta guldmynten af goda silfver, vilka,
 i de äro ännu ännu i bruk, och äro
 äro i bruk ännu ännu.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

Vil äro de äldsta, vil VIII, såsom följande, se,
 som äro de äldsta guldmynten af goda silfver, vilka,
 i de äro ännu ännu i bruk, och äro
 äro i bruk ännu ännu.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

... som äro de äldsta, vil VIII, såsom följande, se,
 som äro de äldsta guldmynten af goda silfver, vilka,
 i de äro ännu ännu i bruk, och äro
 äro i bruk ännu ännu.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

Vil äro de äldsta, vil VIII, såsom följande, se,
 som äro de äldsta guldmynten af goda silfver, vilka,
 i de äro ännu ännu i bruk, och äro
 äro i bruk ännu ännu.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

Vil äro de äldsta, vil VIII, såsom följande, se,
 som äro de äldsta guldmynten af goda silfver, vilka,
 i de äro ännu ännu i bruk, och äro
 äro i bruk ännu ännu.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

Nordiska fornlemningar, häfte 1, 1819.

Viktiga ord och personer

Adelheid av Burgund.

[931–999] Tysk-romersk kejsarinna och helgon. Blev drottning av Italien genom sitt äktenskap med kung Lothar II men blev änka år 941 efter bara fyra år. Gifte sig i stället med den tysk-romerske kejsaren Otto I år 952. Styrde det tysk-romerska riket under åren 991–995, då hennes sonson var omyndig. Hon hedras som helgon den 16 december i den katolska kyrkan.

Bracteät.

Brakteater är ett samlingsnamn för guldmynt och guldbleck som användes under järnåldern. Många brakteater har bysantinska mynt som förebild men har präglats i Norden. Vissa har försetts med runinskrifter. Många brakteater har försetts med en ögla eller ett hål och användes troligen som halssmycken.

Brenner, Henrik.

[1669–1732] Svensk språkforskare, bibliotekarie och diplomat. Var en av världens ledande experter på de persiska, armeniska och georgiska språken, kulturerna och deras historia. Satt under en stor del av sitt liv inspärrad i rysk fångenskap, anklagad för spioneri.

Brunius, Carl Georg.

[1792–1869] Konstnär, arkitekt och konsthistoriker som växte upp i ett av världens mest hällristningsrikaste områden, Tanum. Mest känd för sin bok "Försök till förklaringar öfver hällristningar" som kom 1868.

Colonia.

Cöllniskt.

Äldre namn på den tyska staden Köln. Staden hette Colonia Agrippina redan under romartiden.

Cufiska.

De första arabiska mynten började präglas omkring år 700 och kallas för kufiska efter orten Kufa. Kufiska mynt användes i ett stort område: från Persien till Spanien.

Henrik I.

[919–955] Hertig av Bayern och yngre bror till den tysk-romerske kejsaren Otto I. Genomförde år 938 en misslyckad kupp mot sin bror men tvingades fly ur riket. Utsågs år 948 till regent över hertigdömet Bayern och styrde det tills sin död år 955.

Henrik II.

[951–995] Hertig av Bayern. Efterträdde sin far Henrik I som regent över hertigdömet Bayern år 955. Tvingades fly år 976 efter ett misslyckat försök att ta makten över hela det tysk-romerska riket. Fick tillbaka makten år 985.

Liljegren, Johan Gustaf.

[1791–1837] Svensk fornforskare och riksantikvarie. Var en av landets första professionella arkeologer och var verksam som professor i ämnet vid Lunds universitet. Var en av 1800-talets främsta experter på runor och gav bland annat ut ”Run-urkunder” (1833).

Otto I.

[912–973] Tysk kung och tysk-romersk kejsare. Efterträdde sin far som tysk kung år 936 och utvidgade sitt rike till att bli ett av de största i den europeiska historien. Han styrde över ett område som omfattade stora delar av dagens Polen, Tyskland, Österrike och Italien.

Otto II.

[955–983] Tysk kung från år 961 och tysk-romersk kejsare från år 967. Tvingades under större delen av sin tid vid makten försvara sitt rike mot attacker från både danskar och fransmän. Gjorde ett misslyckat försök att erövra södra delen av Italien.

Peringsköld, Johan.

[1654–1720] Svensk fornforskare. Hette Peringer tills han adlades år 1693. Gjorde många resor runt om i Sverige då han letade efter fornminnen och runstenar. Gav ut det omfattande verket ”Bautil” om svenska runstenar.

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Det här förlaget är specialiserat på utgivning av äldre texter om arkeologi, resor och biografier.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott«"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"

- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"

Arkeologi

- "Solgudens yxa och Tors hammare"

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "En resa på Rhen år 1866"
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)